

Slovenski dom

Stev. 43

V Ljubljana, petek 21. februarja 1941

Leto VI.

Nenapadalna izjava tudi med Jugoslavijo in Bolgarijo?

Madžarske napovedi o bližnjem podpisu take izjave, s katero bo »mir na Balkanu in na Jugovzhodu stoođtostno zagotovljen...«

Budimpešta, 21. febr. o. United Press. »Uj Nemzedek prinaša poročilo svojega dopisnika iz Zagreba, da v jugoslovanskih političnih krogih napovedujejo v kratkem med Jugoslavijo in Bolgarijo podpis podobne nenapadalne izjave, kakor sta jo v začetku tedna sprejeli Bolgarija in Turčija. Izjava naj še enkrat slovesno potrdi, da hočeta ti balkanski državi med sabo ohraniti mir za vsako ceno, kakor jima to narekujejo njune koristi. Taka izjava naj bi bila po omenjenem listu podpisana že prihodnje dni.

Budimpešta, 21. febr. m. Glasilo predsednika madžarske vlade »Magyar Ország«, razpravlja v uvodniku o splošnem evropskem političnem polo-

žaju ter ugotavlja, da je končni mir na Balkanu že zdaj skoro stoođtostno zagotovljen. Po nemško-jugoslovanskih razgovorih se bodo odnošaji med tema državama še bolj poglobili. Bolgarsko-turški sporazum je na eni strani nevarno področje v jugovzhodni Evropi oddaljilo od madžarskih meja, na drugi strani pa je z okrepitvijo miru na Balkanu dana možnost, da Madžarska nadaljuje svojo politiko prijateljstva z balkanskimi narodi. Nova madžarska politična in kulturna smer drži proti jugovzhodu. Prejšnja osamljenost Madžarske čedalje bolj izginja. Z Jugoslavijo je Madžarska zdaj poglobila in okreplila prijateljstvo. Ta okoliščina je toliko prijetnejša, ker je med Bolgarijo in Ju-

goslavijo tudi popolno soglasje, in bo dobilo še nova potrdila. Madžarska s štirinajstimi milijoni ljudi, Jugoslavija s šestnajstimi, Bolgarija pa z osmimi milijoni so našle pot druga k drugi ter je moč njihovega zblizanja in prijateljstva tako dejstvo, s katerim se mora pri ustvarjanju novega reda računati. S stališča madžarske zunanje politike je vse to dragoceno, ker je na eni strani zagotovljen mir, s čemer se bodo moči srednje in jugovzhodne Evrope povečale, na drugi strani pa ima Madžarska možnost za izmenjavno dobrin na jugovzhodu, s čemer bo samo izpolnila sodelovanje na gospodarskem polju. Tega mirnega in koristnega razvoja v jugovzhodni Evropi v bližnji bodočnosti prav gotovo ne bo nihče oviral.

Vesti 21. februarja

Grška vlada znova zavrača vsa poročila tuje propagande o tem, da bi Nemčija pritisкала nanjo za mir z Italijo. Neresnične so tudi govorice, da dobiva Grčija premalo angleške pomoči in da je v hudi vojaški ter politični stiski. Grčiji ni treba misliti na mir, saj je dozdaj njena vojska samo zmagovala ter zasedla nad tretjino Albanije, kar je zadosten dokaz o učinkovitosti angleške, zlasti letalske pomoči. Zaradi te pomoči so bile zadnji teden italijanske letalske akcije v Albaniji docela onemogočene, kar najbolj dokazuje, kako prazne so govorice o mirovnihi pogajanjih, pri katerih naj bi stavila pogoje — Italija. Taka in podobna zagotovila prinaša zadnje dni atenski tisk.

V nemškem zunanjem ministertvu so včeraj tujim časnikarjem zaničali vsa poročila o tem, da bi Nemčija pritisкала na Grčijo za mir z Italijo. Časnikarji so dobili zagotovilo, da se razmerje med Nemčijo in Grčijo ni v ničemer spremenilo.

Obnovitev množinskih napadov nemškega letalstva na posamezna angleška mesta naj bi pričela, da je zaradi silovitih angleških akcij proti vdornim lukam napada na Anglijo spet odložen, ker je treba znova zbrati potrebno vojaštvo in orožje na raznih točkah zasedene obale. Tako vsaj razlaga zadnje nemške napade na Anglijo »Newyork Times«.

Po dogodkih zadnjih mesecev, ki so prinesli Italiji mnogo razočaranja ter izgub, je ta država prvič zaslutila vso resnost vojne. Italijan je prvič spoznal, da je boj proti močnemu sovražniku veriga uspehov in polomov, dokler se nazadnje ne uveljavi močnejši. Italijanski narod je zadnje dogodke spremljal z bolečino, toda njegovo zaupanje vase ni trpelo, ker ve, da stoji ob italijanski sili tudi vsa nemška sila, piše ugledni nemški dnevnik »Frankfurter Zeitung«.

Bolgarija ne bo pristopila k trojni zvezi. Nenapadalna izjava med Bolgarijo in Turčijo tvori oviro za prehod nemške vojske proti Grčiji. Turčija se ni s to izjavo odrekla nobeni obveznosti, ki jo ima po vojaških pogodbah z Anglijo in Grčijo, piše turški tisk.

Predsednik francoske vlade admiral Darlan se je včeraj vrnil v Vichy in poročal maršalu Petainu o svojih posvetovanjih v Parizu. Ker ni v Parizu nesel nikakih stvarnih predlogov, se tudi ni vrnil s stvarnimi uspehi.

Vsi ljudje, ki so zadnje dni v Parizu demonstrirali proti nezadostni preskrbi z živežem, so bili kaznovani s tem, da 40 dni ne bodo dobili nobenega krompirja ali drugega živeža — poroča londonski radio.

Posveti angleškega vojnega ministra s poveljniki na Bližnjem vzhodu pričajo, da misli Anglija začeti z Grčije široko ofenzivno akcijo na Balkanu — napoveduje »Newyork Herald Tribune«.

V Münchenu so včeraj pokopali Hitlerjevega bojnega tovariša polkovnika Kriebela, ki je sodeloval v narodnosocialističnem gibanju od začetka. Kanceler je na pokojnikovo krsto položil venec, spominski govor pa je imel njegov namestnik Hess.

Vso oblast v sovjetskih tovarnah ter industrijskih podjetjih bodo odslej imeli ne več delavski sveti — kar je komunistem razglasil kot svojo glavno pridobitev in kot zunanje znamenje socializacije — temveč ravnatelji in upravniki, kakor je to po tako imenovanih kapitalističnih državah. Direktorji bodo imeli neomejeno oblast za določanje delovnega časa in za kaznovanje delavstva. Zaradi tega bodo direktorjem zvišane tudi plače — tako je sklenil 18. kongres ruske komunistične stranke.

Bolgarska vlada je sklenila postaviti pod vojaško oblast vse pekarnarje po mestih. Delavstvo po pekarnah je s tem mobilizirano, poroča bolgarski tiskovni urad.

Postojni mostovi na Donavi pri Ruščuku so še narejeni, pa ne vemo, kaj se dogaja. Stanje v državi je nevarno, nezadovoljstvo med mobiliziranci veliko, širi se pa med njimi tudi komunistem, ker ga vlada ne zna pobijati — tako in podobno so včeraj napadali bolgarsko vlado razni poslanci, kakor poroča agencija Avala.

Edini cilj vse japonske politike, ki jo po svetu tako napačno razumejo, je mir. Zaradi miru se je Japonska ponudila kot posrednik med Nemčijo, Italijo in Anglijo. Zaradi miru je sklenila trojno zvezo in zaradi miru skuša gospodarstvo, pa samo gospodarstvo prodirati v južni del Tihga morja. Nima pa nobenih sovražnih namenov proti holandskim ali drugim posestim tam. V tem smislu je včeraj generalu Francu govoril novi japonski poslanec v Madridu, Jakišira.

Angleško pomorsko poveljstvo poroča, da je podmornica »Sealion« ob norveškem obrežju potopila 1500-tonski norveški parnik, ki je vozil vojne potrebščine za Nemce. Ko je podmornica dala ladji znamenje, naj se moštvo umakne v rešilne čolne, je poveljnik odgovoril: »Hvala lepa« in storil po zapovedi. Parnik so nato s topovskimi streli potopili.

Romunija je vpoklicala milijon rezervistov

Ta romunska vojska bo zamenjala Nemce ob sovjetski meji. Nova razkosavanja Romunije v korist Sovjetov

Bukarešta 21. febr. o. United Press: Romunska vlada je za sredo marca poklicala pod orožje milijon rezervistov. Ker tvorijo romunsko vojsko dejansko — in po uradnih izjavah — sami kmetje, je ta vpoklic čez vse presenetljiv, saj bo s tem odtegnjeno milijon mož poljskemu delu ob spomladanski setvi, torej v času, za poljsko delo najvažnejšem. Iz tega sklepajo, da morajo biti razlogi, ki so dovedli do vpoklica, izredno važni.

V zvezi s tem poročajo, da bo ta romunska vojna sila zasedla vsa mejo proti Sovjetski Rusiji, od koder bodo nemške čete umaknjene. Iz

tega sklepajo, da Nemčija ne računa z nobenim sovražnim dejanjem od Sovjetov, če je zaupala obrambo romunske meje romunski vojski. Priča-kajmo, da bo nemška vojska iz Romunije uporabljena za pomoč Italiji v Sredozemlju.

Se druga razlaga o vpoklicih romunskih rezervistov in o umiku nemških čet s sovjetske meje pa pravi, da misli Nemčija dovoliti Sovjetom zasedbo novih predelov Romunije in bi svoja privoljenja lažje dala ter ga opravičevala, če nemška vojska uradno ne bo stala na romunsko-sovjetski meji. Ni pa znano, kaj bi Sovjeti v tem primeru dali Nemčiji za novo delitev Romunije.

Zavezniški načrti za povojno ureditev Evrope

Ustanovitev samoupravnih enot, zagotovitev varnosti in demokracije, osvoboditev malih narodov

Liverpool, 21. febr. o. United Press: Bivši češko-slovaški predsednik Beneš je včeraj imel na liver-poolskem vseučilišču govor o zavezniških vojnih ciljih. Glavni cilj je, po njegovih trditvah, ureditev federativne Evrope po sedanjih vojni. Ta nova Evropa bi obsegala več federativnih skupin, povezanih v enote po gospodarskih in narodnosocialističnih zahtevah. Posebno tako federativno enoto bi tvorila nova, demokratično urejena Nemčija. Obnovljena bi bila samostojnost bivše Avstrije, Češkoslovaške, Poljske, Norveške ter drugih zasedenih držav. Tem pokrajinam seveda bi bila povrnjena tudi vsa škoda, ki so jo pretrpele v sedanjih vojni.

Varnost v novem evropskem redu bi bila zagotovljena z novim političnim redom.

Novi red bi prinesel osvobodit-

tev malim evropskim narodom, omejil bi oboroževanje ter uvedel nove načine za gospodarsko sodelovanje, ki naj prepreči sleherni gospodarski spor med velikimi demokracijami ter prepreči ustvarjanje avtarkičnih držav, ki bi se skušale v gospodarstvu docela same zadostovati.

Ob Beneševih izjavah poudarjajo, da niso uradna izjava o angleških vojnih ciljih, da pa je o vojnih ciljih prvič govorila pooblaščen osebnost, ki pripada zavezniški vladi.

Z afriških bojišč:

Angleži so izsilili prehod čez reko Džubo

Nemški napadi na afriška pristanišča. — Dovoz angleških ojačenj v Benghazi

Nekje v Italiji, 21. febr. o. Stefani poroča: 258. italijansko uradno vojno poročilo pravi: Severna Afrika: En sovražnikovo motorizirani oddelek, ki se je poskušal približati našim postojankam v oazi Kufra, je bil odbit in prisiljen umakniti se z občutnimi izgubami. Naša letala so bombardirala sovražnikova letalska oporišča. Letala nemškega letalskega zbora so bombardirala in obstreljevala s strojnimi in stromoglavih poletih napadla sovražnikova letališča na Sredozemskem morju. Dva 8000 tonska parnika in nekateri drugi manjši so bili zadevi z bombami velikega in srednjega kalibra. Sestreljenih je bilo 5 angleških letal.

Vzhodna Afrika: Ob spodnji Džubi je sovražnik spet ponovil srdite napade za prehod čez reko. Na drugih odsekih imajo boji krajevni značaj. Sovražnikovi letalci so izvedli napad na neko našo oporišče v Eritreji. Naša obramba je sestrelila eno angleško letalo, naši bombniki pa so napadli drugi sovražnikovo aparat, ki se je vžgal in padel.

Kairo, 21. febr. Reuter: Poveljstvo britanske vojske na Srednjem vzhodu poroča:

Italijanska Somalija: Naše čete so uspešno prekorale reko Džubo in odbile sovražnikov protinapad. Operacije na tem področju se zadovoljivo razvijajo.

Dogodki na abanskem bojišču

Nekje v Italiji, 21. febr. Stefani: 285. italijansko uradno poročilo pravi:

Grško bojišče: Nobene posebne važne akcije. Atene, 21. februarja. Atenska agencija poroča: Uradno poročilo št. 117 grške generalnega štaba pravi:

Čez dan smo zavzeli utrjene sovražnikove postojanke in ujeli 200 mož, med njimi nekaj častnikov. Zasegli smo večjo količino avtomatskega orožja in raznovrstnega vojnega materiala. Naše letalstvo je uspešno bombardiralo sovražnikove postojanke in vojaške cilje. Vneli so se tudi letalski boji in smo zbili 5 sovražnih letal. Eno grško letalo je moralo zaalno pristati, toda posadki se je posrečilo rešiti se. Poročilo ministertva za notranjo varnost pa pravi, da je sovražnikovo letalstvo bombardiralo Prevezo, ne da bi bilo povzročilo kakšno škodo. Človeških žrtv ni bilo. Sovražnik je metal bombe tudi na otok Metelin.

Petaín odklonil italijansko zahtevo za prehod libijske vojske v Tunis

Vichy, 21. febr. o. Associated Press: Kakor se je zvedelo iz francoskih obveščenih krogov, je general Franco ob zadnjem sestanku z maršalom Petaínom na Mussolinijevo željo posredoval, da bi Francija dovolila italijanski vojski iz Libije prihod v francoski Tunis, če bi bilo potrebno. Maršal Petaín je to zahtevo odklonil po določilih mednarodnega prava, s čimer je nastal med Francijo in Italijo položaj napet, saj je Francija, katero je Italija premagala in se ni z njo sklenila niti miru, odbila zahtevo, naj izkaže tako, samo po sebi umetno uslugo zmagoviti državi. Zaradi tega je zdaj vprašanje, kakšne posledice bi ta odklonitev utegnila imeti.

Važni vojaški posveti v Kairu

London, 21. febr. o. Reuter: Včeraj sta prispele angleški vojni minister Eden in vrhovni poveljnik suhozemske vojske general Dill v Kairo. V angleških krogih sodijo, da se bo Eden z vrhovnim poveljnikom afriških čet v Afriki Wavellom in drugimi poveljniki posvetoval o nadaljnjih ukrepih ter o pomoči za Grčijo. Priprani so, da bodo ta posvetovanja rodila novo otenzivo, kakor je to bilo decembra po obisku Edena na Bližnjem vzhodu v novembru.

Eden in Dill sta prišla v egiptovsko prestolnico, da proučita politični in vojaški položaj na Bližnjem vzhodu in v Afriki po blesteh uspehih nilske armade. Uspehi njihovih posvetovanj bodo služili britanski vladi za nadaljnje odločitve.

.....

Ostala bojišča brez sprememb.

Reuterjev dopisnik Anderson poroča o vtiših, ki jih je doživel zadnje dni, ko je angleško vojno brodoge prvič zaplulo v Bengazi. Navzlic nemškimi napadom na afriška pristanišča je angleško brodoge zagotovilo neoviran dovoz ojačenj ter vojnega materiala v zasedena libijska mesta. S temi ladjami so se pripeljali tudi arabski prostovoljci, begunci iz italijanske Libije, ter italijanski ujetniki, ki so se priglasili po ujetju za službo v angleški armadi. Pristaniški predel v Bengaziju je močno porušen, ostalo mesto pa nedotaknjeno in se vanj vrača redno življenje. Angleški častniki pripovedujejo, da so jim pri prodiranju proti Bengaziju delali neprecenljive usluge arabski domačini, ki so jih sproti obveščali o premikih italijanske vojske in o nevarnostih.

Dopisnik dalje poroča, da je ob vrnitvi v Kairo po kopnem videl po libijskem bojišču ostanke kakih 600 uničenih italijanskih letal. V pristanišču v Bengaziju je več potopljenih italijanskih parnikov z vsem tovorom. Pri čiščenju pristanišča zelo uspešno sodelujejo italijanski ter arabski potapljalci. Po Andersonovi sodbi znaša število italijanskih ujetnikov v Libiji 150.000.

Južna Anglija in nemške vdorne luke - prizorišče letalskih napadov v pretekli noči

Berlin, 21. febr. DNB: Nemško vrhovno poveljstvo poroča snoči: Naš hitri bojni čoln je potopil v južnem delu Severnega morja dve oboroženi trgovski ladji s skupno 10.000 tonami. Pri nasilnih ogledniških poletih so nemška letala včeraj napadla konvoje severno od Hebridov ter ob vzhodni in jugovzhodni obali Anglije, kjer so tako hudo poškodovala štiri velike trgovske ladje, da jih lahko smatramo za izgubljene. Pri Harvicku je bil z bombami zažgan en rušilec. Skupine bojnih letal so uspešno napadle letališča v Midlandu, pristaniške naprave na otoku Wight ter pristaniške naprave na škotskem. Skupine bojnih letal so bombardirale preteklo noč doko v Londonu, Swanseaju, Plymouthu in v Chathamu.

V noči od 19. na 20. februar so manjše skupine sovražnikovih letal letele nad zasedenim ozemljem.

Na Sredozemskem morju so nemška bojna letala uspešno napadla ladje v Bengaziju, kjer so z bombami poškodovale dve veliki trgovski ladji.

London, 21. febr. o. Reuter: Ponoči se je nemško letalstvo precej udejstvovalo nad angleškim ozemljem. Nekaj letal je bilo nad mesti v južnem Wallesu. Vrgla se precej rušilnih in zažigalnih bomb ter povzročila znatno škodo na hišah in javnih stavbah. V nekem mestu je bilo nekaj smrtnih žrtv. London je doživel tri kratke napade, ki pa so povzročili le neznatno škodo. V nekem južnowalleškem mestu so zažigale bombe zanetile več požarov, ki pa so bili takoj ukinjeni.

Snoči so angleška letala močno bombardirala vdorne luke, in sicer Calais in Brest ter letališča v nekaterih mestih. Povzročila so veliko škodo. Podrobnosti o napadu niso znane.

Obisk našega zunanjega ministra v Budimpešti

Budimpešta, 21. febr. m. Jugoslovanski zunanji minister dr. Aleksander Cincar-Markovič bo prispel v Budimpešto 25. februarja. Uradni sporod njegovega bivanja na Madžarskem določa, da se bo dr. Cincar-Markovič zadržal v Budimpešti dva dni. Jugoslovanski zunanji minister bo ostal v Budimpešti potem še dva dni zasebno ter bo obiskal tudi nekatere kraje izven madžarske prestolnice. Ministra dr. Markoviča bo na njegovem potovanju na Madžarsko spremljalo več višjih uradnikov, tega zunanjega ministertva in več časnikarjev.

Kulturni sporazum med Jugoslavijo in Madžarsko

Belgrad, 21. febr. m. Na poti iz Sofije bo prispel nocoj v Belgrad madžarski prosvetni minister dr. Homan, ki je z bolgarsko vlado podpisal kulturni sporazum med Madžarsko in Bolgarijo. Minister se bo v Belgradu ustavil za več dni ter bo gost našega prosvetnega ministra dr. Kreka, s katerim bo izmenjal misli o vseh vprašanjih glede sklenitve kulturnega sporazuma med Jugoslavijo in Madžarsko. Na čast ministru dr. Homanu bo jugoslovansko-madžarsko društvo v nedeljo priredilo čajanko.

Avstralska zagotovila za vso pomoč Angliji

London, 21. febr. o. Reuter: Predsednik avstralske vlade Menzies je včeraj priletel v London na posvete o še tesnejšem vojnem sodelovanju Avstralije z Anglijo. Pri odhodu je izjavil: »Vesel sem, da morem angleškemu ljudstvu zagotoviti vso pomoč avstralskega ljudstva. Mi smo z vami. Nikdar ne boste premagani, dokler bo kdo od nas na svetu. Preletel sem 7000 kilometrov nad pokrajinami med Jeruzaleom in Bengazijem in sem videl, na kolikem področju se bore avstralske čete. S presenečenjem sem ugotovil, da naši vojaki smatrajo boje proti Italijanom samo kot uvod v pravi spopad z Nemci. Presenetilo me je tudi, da sem povsod videl več italijanskih kakor naših vojakov.

Dokler bo Avstralija imela na razpolago kaj virov za pomoč Angliji ne bo sama. Doma bom sporočil vso resnico o položaju v Angliji ter bo ta resnica največja vzpodbuda za naše napore, ki naj pomagajo k skupni zmagi.

Bombnik, s kakršnimi nemški letalci odhajajo ponoči nad Anglijo. Zdej so jih celo počrtili, da jih ne bi bilo mogoče tako hitro opaziti.

Slovenska straža je lani vestno skrbela za naše narodne postojanke

V teku enega leta je »Slovenska straža« izvedla tri narodne zbirke. Dve zbirki sta bili namenjeni naši severni meji in ena kočevskim Slovincem. Pri obdarovanju je »Slovenska straža« upoštevala v prvi vrsti načela, da je treba potrebnega otroka izdatno obdarovati, ker le tako darilo zares nekaj zaleže.

Prvo obdarovanje ob severni meji

S prispevki iz prve zbirke je »Slovenska straža« obdarovala 57 šol na severni meji. Razdelila je med šolske otroke 200 parov močnih zimskih čevljev, 275 kosov blaga za fantovske obleke, 236 kosov blaga za kompletne dekliske obleke, 50 izdelanih kompletih fantovskih oblek, 312 kosov izdelanega fantovskega perila, nad 300 dekliskih hlačk in srajčk, nad 200 parov nogavic in za vsako šolo primerno število zvezkov, svinčnikov in peres.

Poleg šol je »Slovenska straža« iz te zbirke podprla s posebnimi zneski in darovi še nekatere revne družine v posameznih krajih, in sicer v Guštanju, Gornji Radgoni, Vuzenici, Kotljah, pri Svetem Primožu na Pohorju, v Marenbergu, pri Svetem Juriju v Slov. goricah in Sv. Juriju v Prekmurju.

Vsega blaga je bilo pri prvem obdarovanju na severni meji razdeljenega v vrednosti nad 100 tisoč dinarjev.

Obdarovanje na Kočevskem

Iz zbirke za kočevske Slovence je »Slovenska straža« izdala za obdarovanje nad 20.000 din, za nad 27.000 din podprla razne narodnoobrambne ustanove, s primernim zneskom je pomagala tudi idealnim akademičarkam, da so poletni pod vodstvom gđ. Kržičeve izvedle pomembno socialno narodnoobrambno akcijo otroških zavetišč na severni meji in na Kočevskem, 7000 din pa je »Slovenska straža« naklonila za knjige in potujoče knjižnice.

Obdarovani so bili otroci od 6. do 14. leta. Kraji, kjer so bili obdarovani, so bili porazdeljeni na sledečih šest večjih okolišev: Draga, Grčarice, Kočevska Reka-Štalcerji, Livold, Mozelj in Stara cerkev.

»Slovenska straža« je obdarovala na Kočevskem 220 otrok, upoštevala je tudi načelo, da obdaruje rajši manj otrok, a te tem izdatneje.

Drugo obdarovanje ob severni meji

Pri prvem obdarovanju so bile zlasti upoštene šole v Prekmurju. To pot so pa prišli na vrsto v prvi vrsti kraji v Halozah in v Podravju. Omeniti moramo tudi, da so več drugih šol — to imo po skupnem dogovoru — obdarovale tudi druge organizacije, med njimi CMD. »Slovenska straža« pa je letošnje zimo obdarovala te šole: Javorje, Koprivna, Lokovica, Holmec, št. Danijel,

Strojna, Leše pri Prevaljah, Šeleberg, Prevalje, Sele pri Slovem Gradcu, Pameče, Črneče, Libeliče, Dravograd, št. Janž pri Dravogradu, Trbonje, Vuzenica, Vuhred, Marenberg, Sv. Primož na Pohorju, Muta, št. Jernej nad Muto, Sv. Trije kraji, Ribnica na Pohorju, Podvelka, Brezno ob Dravi, Lehen, št. Lovrenc na Pohorju, Puščava, Selnica ob Dravi, Sv. Križ nad Mariborom, Limbuš, Tinje na Pohorju, Sv. Martin na Pohorju, št. Ilj v Slov. goricah, Jarenina, Marija Snežna, Runeč, Svetinje, Sv. Ana v Slov. goricah, Sv. Benedikt v Slov. goricah, Gornja Radgona, Kapela, Negova, Radenci, Lokavec, Svečina, Sv. Anton v Slovenskih goricah, Vurberg, Sv. Marija ob Pesnici, Sv. Duh v Halozah, Sv. Andraž v Halozah, Zavrč, Sv. Barbara v Halozah, Makole, Sp. Sv. Kungota, Sveta Trojica v Halozah, Sv. Jurij v Slov. goricah.

Vsega blaga je bilo razdeljenega na 57 šol v vrednosti nad 82.000 din. Poleg tega so bili nekateri revni ljudje obdarovani tudi še v denarju.

Misel naše narodnoobrambne organizacije, da se priredijo redno vsako leto narodne zbirke za severno mejo in kočevske Slovence, je bila blagodejna. »Slovenska straža« je z njimi izvršila veliko narodnoobrambno delo.

Tudi ob tej priliki se ponovno zahvaljujemo vsem darovalcem, tvrdkam in tovarnam, ki so nam darovali blago ali ga prodali po nižjih cenah. Naj jim gre zahvala zlasti v imenu obdarovancev, ki so se s solzami v očeh zahvaljevali na miklavževanjih in božičnicah za drove vsega naroda in pri tem živo občutili, da narod zares ni le prazna beseda.

Ko priobčujemo to poročilo o narodnih zbirkah, izražamo toplo prošnjo in željo, da se pri prihodnjih zbirkah »Slovenske straže« vsakdo še bolj zave svoje narodne dolžnosti in žrtvuje zares po svojih močeh.

Razstava »Lepo mesto«

Nemški dopisniški urad »Europa Service« je zadnjič sporočil, da bo v prvih mesecih letošnjega leta v Düsseldorfu odprta zanimiva razstava pod imenom »Lepo mesto«. Na njej da bodo zastopana s svojimi načrti največja in najlepša nemška mesta, načrti, ki jih bodo začeli izvajati takoj, čim bo končana sedanja vojna. V zadnjih letih — nadaljuje to nemško poročilo — se je pokazalo, da je stanovanjsko vprašanje v Nemčiji postalo zelo pereče. Zaradi tega da so vse nemške občine že zdaj izdale potrebne ukrepe, da bi vsem družinam mogle vsaj po vojni nuditi prijeten dom. Isti namen, ki se kaže zlasti v nemški prestolnici in v Monakovem, namreč da se zgradi velika reprezentativna poslopja, ulice itd., da se lahko opazi tudi drugod. Nadvse zanimivi, pravi, da so ukrepi za olepšavanje mest. Pod tem da je treba razumeti daljnosežne ukrepe za »popravo grehov prejšnjih stoletij, in sicer v tem smislu, da mesta ne bodo več tako neokusno zgrajena. Treba je tudi predelati nezdrave delavske stanovanjske okraje.

Starodavni Peruanci so bili izredno kulturni Zakonsko zvezo so smatrali za dolžnost, novoporočenci pa so bili prvo leto zakona oproščeni vsakega dela

Južna Amerika je bila vedno svet velikih naspotij. Po vlažnih in vročih dolinah se pred Kolumbovim prihodom v Ameriko živela plemena, ki so po temnih gozdovih živela skoraj tako kot kakšne živali. Kar-bi-si so bili največini ljudožrci, drvi Jivarosi so prirejali love na človeške glave, Botokudi pa so krasili svoje obraze na ta način, da so si vtikali ekoci ustnice neke vrste obroče.

Nasprotno tem plemenom so na višinah ameriških Andov živeli drugačni ljudje. Bili so zelo omikani in so se prav po tem precej razlikovali od plemen, ki so živeli v nižje ležečih krajih. Peruanci, takomenovani Inki, so obdelovali zemljo, se ukvarjali z živinorejo in so na gospodarskem polju prišli že do nekakšnega državnega socializma. Vedeli so tudi že, da je guan izvrstno gojilo za njihova polja. Z velikim trudom so razširili rodovitna področja v ozkih dolinah in po strmih pobočjih.

Država starodavnih Peruancev je poznala uradniški stan, delavno službo kakor tudi socialno skrbstvo za starce in bolnike. Dokaj nenavadno za tedanje čase pa se zdi, da so smatrali zakon za dolžnost. Novoporočenci so bili v prvem letu zakona oproščeni vsakega dela.

Vrhovnemu poglavarju, Inku, so kot »Sinu sonca« izkazovali vse božanske časti. Za svojo pravo ženo si je Inki izbral sestro. Prepričani so bili, da na ta način ne bodo izumrli »sinovi sonca«. Soncu, edino priznanemu božanstvu, so služile v stari peruanski državi sončne deve, ki so v samostanski osamljenosti predle krasne tkanine iz lamine dlake. Sončna deva je morala ostati zvesta svojemu poklicu, kajti drugače ji je pretela mučniška smrt, prav tako pa tudi tistemu, ki jo je zapeljal. Enako je bilo življenje kraljevih zaročenk, ki so jih visoki uradniki izbrali izmed najlepših deklet v deželi. Zanje je bila zgrajena najlepša palača v vsaki pokrajini.

Inkova država je imela tudi lepe ceste. Ze takrat jih je bilo 5000 kilometrov.

Še danes so v Peruju ohranjeni številni zidovi, žrtveniki in razvaline palač, ki pričajo o starodavni kulturi Inka — Peruancev in njihovih prednikov. Peru velja za eno tistih dežel, kamor se učenjaki zelo radi zatekajo pri svojem znanstvenem raziskovanju. Pred 110 leti je vzbudil učenjak Eduard Popping v Evropi veliko zanimanje s svojimi nenavadnimi poročili. Mnogo nemških učenjakov je šlo po njegovih stopinjah. Reiss in Stuhl, znana raziskovalca Južne Amerike, sta izkopala slovito pokopalnico v Anconu ter s tem dvignila zavoso, za katero se je skrivala prej kultura ljudstva, živčnega ob tej južnoameriški obali. Adolf Bastian, ki je bil pozneje

Kongres — posvečen obolelim sklepom

Nemško društvo za patologijo bo, kakor se je zvedelo iz nemških virov, priredilo od 7. do 9. aprila letos v starinskem, vseučiliškem in škofijskem mestu Würzburgu ob Mainu vsj vsakoletni kongres. Na dnevnem redu bodo letos še prav posebno zanimiva vprašanja. Kongres bo namreč tudi v znamenju vojne. Na njem bodo zlasti obravnavali vprašanje obolenja sklepov, obolenja, ki so nastala zaradi poškodb, zlasti pa še primeri, pri katerih so vzrok obolenja rane, ki so jih dobili vojaki na bojnem polju. Poročajo, da bodo na kongresu govorili največji nemški patologi.

Takšnih vozil se zdaj poslužujejo tudi v Holandiji, ker manjka bencina.

ravnatelj berlinskega muzeja, je zbral na svojem potovanju mnogo dragocenega gradiva o kulturi Inkov. Zelo zanimive stvari pa je napisal zdravnik Middendorf, ki je živel v teh krajih več desetletij. Njemu gre zahvala za besednjake in slovnico kečuanškega in aymarskega jezika. Borchersova odprava je bila prva, ki je prišla na 6763 m visoki hrib Huascarán in odkrila v neki dolini sledove izza časa Inkovega cesarstva. Doeringova odprava je prepotovala te kraje leta 1937—1939. Predvsem se je zanimala za stare grobove, v katerih je našla v lahkih lesenih krstah dragocene, dozdej še nepoznane vazе z lepimi okraski. Neke lobanja je bila še pokrita s čelado z zlatimi okraski, kakršnih do tedaj tudi še niso nikjer drugod našli. V neki zelo mojstrsko izdelani krsti so odkrili mumijo mlade ženske, zavite v dragoceno tkanino, na kateri so bili upodobljeni bogovi in živali. Vse, kar je prof. Doering našel, je staro — tako cenijo — vsaj 1000 do 1500 let. Na svojem predavanju, ki ga je imel v Berlinu, pa je tudi povedal, da je starodavna kultura Inkov v Peruju dozdej še velika tajna.

Stvari — ki so vsak dan na vrsti Druge vrste gline

Biskvit je porcelan, ki ni prevlečen z glazuro. Rabi se za kipe, okraske in drugo.

Lončarsko ilo je sivorjave in sivorumene barve in masna ter jako plastična glina. Služi za izdelovanje navadne glinaste robe. Testo iz dobro očiščenega ila predelujejo na lončarskih kolovratih s pomočjo centrifugalne (sredobežne) sile v lonce, sklede in igrače. Te gredo pri nižji temperaturi nego porcelanko. Ker je porozna, jo prevlečejo s svinčeno glazuro. Iz tega so kuhinjske posode, pečnice, cvetlični lončki itd.

Suknarsko ilo je svetlobarvna glina, ki vsebuje nekoliko magnezijevega oksida. Ker vpija maščobo, jo rabijo za odstranjevanje mastnih madežev s sukna in papirja.

Opekarska glina je navadna glina, ki ne sme imeti apnenca, kateri se pri praženju spremeni v apno in škoduje opeki, ker se v njej na dežju in vlagi apno gasi. Tudi mora biti prosta korenin in drugih škodljivih primeri. Zato puste glino pred uporabo nekaj mesecev ali pa tudi celo zimo na zraku, da se zrahlja in da se izvrše potrebne oksidacije. Potem se glina namoči in z nogami ali s strojem pregnete in z raznimi modeli na strojih izmodelira, na zraku posuši in v opekarskih pečeh žari. Prostor vpeči, kjer pečejo opeko, je v obliki okroglo obokanega hodnika, ki se vije v strnjenem krogu okrog dimnika. Ima več vhodov, skozi katere vozijo opeko notri in ven. Zakuri se pri enem vходу in s pomočjo ventilacije se ogenj premika po hodniku naprej. Še predno dospje okrog in okrog, je opeka ob prvem vходу že pečena. Kurivo se nalaga odzgoraj skozi strop.

Ilovica. Ločimo jo od navadne gline po tem, da ima poleg železovih spojin primešan tudi apnenec in kremenjak.

Lapor je zmes gline in apnenca. Fajansa ali majolika je čista glina, pomešana z apnencem in kremenjakom. Iz fajanse so navadni krožniki, vaze itd. Prevlečeni so z glazuro iz emajla.

Glina oziroma ilovica je najvažnejša sestavina rodovitne prsti. V njej so rudinske snovi, ki jih rastline neobhodno potrebujejo.

RADIO

Program radio Ljubljana

Sobota, 22. febr.: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi in poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 V pisanem venčku se plošče vrte, z njih pa veseli napovedi done — 12.50 Poročila in objave — 13 Napovedi — 13.02 V pisanem venčku se plošče vrte, z njih pa veseli napovedi done — 14 Poročila in objave — 17 Otroška ura: Striček Matiček kramlja in prepeva — 17.50 Otroško veselje (plošče) — 17.50 Pregled sporeda — 18 Za delopust igra Rad. ork. — 18.40 Pogovori s poslušalci — 19 Napovedi in poročila — 19.30 Preženimo skrb (plošče) — 20 Zunanje politični pregled (dr. Al. Kuhar) — 20.30 Vombergar: Jaka se ženi. Iz življenja Jake Smodlake in njegovih. Izvajajo člani Rad. igral. družine, vodi inž. Pengov — 22 Napovedi in poročila — 22.15 Za vesel konec tedna (Rad. ork.).

GENERAL KRIVICKI:

BIL SEM V STALINOVU SLUŽBI

»Če le kaj potrebujete: pomoči poslaništva, ali sicer koga, dajte mi sporočiti, jaz bom pa »poglavarju« napisal nekaj besedi.« Svoje govorjenje je nabadal s takimi osebnimi namigi: »To sem zvedel naravnost od Stalina,« ali »Stalin mi je to povedal.«

Moža bi bil imel za baħača, zato sem povprašal pri svojem predstojniku v Moskvi, generalu Bersinu, če je zanesljiv. Bersin mi je sporočil, da ni izmišljena trditev Tairova, da si je s Stalinom zaupen. Spadal je k oddelku, ki je med državljansko vojno bil pod Stalinovim zapovedništvom. Pozneje, okoli 1932, ga je Stalin prestavil v vojno ministrstvo, kjer je moral odpirati pošto vojnega ministra Vorosilova in drugih generalov.

Zdej sem Tairova dobil v Tivoliju pri Rimu in sem takoj začel z vprašanjem o ponarejenih dolarjih.

Dejal sem mu:

»To v Berlinu je za zlodja zažvežena storija. Zelo se bojim, da se bo razvila v mednarodni škandal, da bo razgnala našo obveščevalno službo in da bo spravila v slabo luč tudi sovjetsko vlado.«

Tairov je zmignil s rameni in odgovoril:

»Ničevole«

Zanj je bila vsa reč odpravljena s to neprevdljivo rusko besedo. Zdej sem dejal:

»Ne čudite se, če boste nekega dne morali vsj to plačati z glavo. Taka stvar ne mine tako gladko. Naj je že to spletel kdorkoli, vsem nam jo skuhal vročo juho.«

Tairov me je miril:

»Nikar ne skrbite za to. Tudi »poglavar« je v kašl. Menda

vendar ne mislite, da bi se fantje iz Četrtega oddelka spuščali v tako reč, ne da bi Stalin vedel!«

Za trenutek mi je bilo, kakor da me je kdo treščil po glavi. Res je bilo, da bi Bersin nikdar ne tvegval takega posla, če mu ne bi bil Stalin izrečno dovolil. Toda vseeno sem se vrnil na svojo trditev in govoril:

»Če pustiva politična premišljanja, je ta posel bedast z denarnega stališča. Samo premislite: kolikor ponarejenih deviz je mogoče menjati na svetovnem trgu? Pomislite dalje, kaj velja delavnica in koliko se je treba napanjati, da spravite denar v promet. Menjava denarja je v naših časih zlasti vprašanje bančnega kredita. Gotovina ne seže daleč. Naj je to misel rodil, kdor hoče, v mojih očeh je samouk.«

Tairov je dejal:

»No ja, prav zaradi tega smo vendar v Berlinu kupili banko.«

»In kaj ste s tem pridobili. Banko ste plačali z dobrim denarjem. In koliko bi bila banka mogla ponarejenega denarja spraviti v svet, tudi če bi bila naprej živela. Kaj naši ljudje v Moskvi še vedno prav ničesar ne razumejo o svetu, v katerem živimo? Ali niso primerjali in tehtali stroškov z možnim dobičkom ter vnaprej mislili, kaj tvegajo? In kaj bomo zdej storili? Mi smo tu v velikih nevarnostih in z ogromnimi stroški spletli obveščevalno mrežo, ta otrožji načrt pa bo zdaj vse spodnesel!«

Tairov je priznal, da tudi on ne ve, kaj bi bilo v zadevi Sass & Martini treba storiti, poskušal je pa še naprej braniti načrt o ponarejanju denarja s tem, da se je skliceval na vedno pomanjkanje tuje valute spričo petletnega načrta.

Pravil sem mu o težavah, na katere smo zaradi nesposobnosti naših denarnih uradnikov naletavali mi, skrivni agenti, ko smo menjavali pristni denar, ki se nam ga pošiljali iz Moskve. Vsaših nam je sel prinesel cele svežnje bankovcev po pet sto dolarjev, druge dneve pa spet deset tisoč dolarjev v bankovcih po dolarju. Včasih so bankovci nosili celo še žig sovjetske državne banke. Ze pri tem pristnem denarju je človek dovoljkrat tvegat, da ga bodo pri menjavi ujeli.